Seat No. : _______________

KE-103

March-2014

S.Y.B.A. (Annual Pattern)
Sanskrit, Paper-III
(First Subsidiary)

विक्रमोर्वशीयम् – कालिदासः

शिवमहिम्नःस्तोत्रम् – पुष्पदन्तः

वाक्यरचना (कृ, अस्, भू)

Time : 3 Hours] **[Max. Marks : 70**

સૂચના : (1) પસંદ કરેલા વિકલ્પ સ્પષ્ટ લખો.

Instructions : Write clearly the options you attempt.

(2) પ્રશ્નની જમણી બાજુએ દર્શાવેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.

Figures to the right indicate full marks of the questions.

1. (A) નીચેના શ્લોકોમાંથી કોઈપણ **ત્રણ**નો અનુવાદ કરો : **9**

Translate any **three** of the following verses :

(1) अस्या सर्गविधौ प्रजापतिरभूच्चन्द्रो नु कान्तप्रभः
श्रृंङ्गारैकरसः स्वयं नु मदनो मासो नु पुष्पाकरः ।
वेदाभ्यासजडः कथं नु विषयव्यावृत्तकौतूहलो
निर्मातुं प्रभवेन्मनोहरमिदं रूपं पुराणो मुनिः ।।

(2) अग्रे स्त्रीनरवपाटलं कुरबकं श्यामं द्वयोर्भागयो –
र्बालाशोकमुपोढरागसुभगं भेदोन्मुखं तिष्ठति ।
ईषद्बद्धरजः कणाग्रकपिशा चूते नवा मञ्जरी
मुग्धत्वस्य च यौवनस्य च सखे मध्ये मधुश्रीः स्थिता ।।

(3) वासार्थं हर संभृतं सुरमिणा पौष्पं रजो वीरूधां
किं मिथ्या भवतो हतेन दयितास्नेहस्वहस्तेन मे ।
जातीते हि मनोविनोदफलैरेवंविधैर्धारितं
कामार्तं जनमञ्जना प्रति भवानालक्षितप्रार्थनः ।।

(4) गूढा नूपुरशब्दमात्रमपि मे कान्ता श्रुतौ पातये
त्पश्चादेत्य शनैः कराम्बुजवृते कुर्वीत वा लोचने ।
हर्म्येऽस्मिन्नवतीर्य साध्वसवशान्मत्दायमाना बला-
दानीयेत पदात्पदं चतुरया सख्या ममोपान्तिकम् ।।

(5) सरसि नलिनीपत्रेणापि त्वमावृतविग्रहां
ननु सहचरीं दूरे मत्वा विरौषि समुत्सुकः ।
इति च भवतो जायास्नेहात्पृथक्स्थितिभीरूता
मयि च विधुरे भावः कान्ताप्रवृत्तिपराङ्मुखः ।।

(6) आश्वासितस्य मम नाम सुतोपलब्ध्या
सद्यस्त्वया सह कृशोदरि विप्रयोगः ।
व्यावर्तितातपरूजः प्रथमाभ्रवृष्टया
वृक्षस्य वैद्युत इवाग्निरूपस्थितोऽयम् ।।

(B) નીચે આપેલા સંદર્ભોમાંથી ગમે તે **બે** સમજાવો : **6**

Explain with reference to context any **two** of the following :

(1) परित्रायतां परित्रायतां यः सुरपक्षपाती यस्य वाम्बरतले गतिरस्ति ।

(2) ननु प्रथमं मेघराजिर्दश्यते पश्चाद्विद्युल्लता ।

(3) दूरारूढः खलु प्रणयोऽसहनः ।

(4) को देवतारहस्यानि तर्कयिष्यति ।

2. 'विक्रमोर्वशीयम्' નાટકનું મૂળ આધાર સ્થાન દર્શાવી, કાલિદાસે તેમાં કરેલા ફેરફારોની ચર્ચા કરો. **15**

Write the original sources of 'विक्रमोर्वशीयम्' play and discuss the changes made in by Kālidāsa.

અથવા/OR

ઉર્વશીનું પાત્રાલેખન કરો.

Give a character sketch of उर्वशी.

3. નીચેનામાંથી ગમે તે **બે** વિષે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : **20**

Write critical notes on any **two** of the following :

(1) एकावलीप्रसङ्गः ।
The episode of एकावली

(2) ચિત્રલેખાનું પાત્ર
Character of 'चित्रलेखा'

(3) संगमनीयमणिप्रसङ्गः ।
The episode of संगमनीयमणिः ।

(4) विक्रमोर्वशीयम् શીર્ષક.
The title of विक्रमोर्वशीयम् ।

4. નીચેનામાંથી ગમે તે **બે** વાક્યો સસંદર્ભ સમજાવો : **10**

Explain with reference to the context any **two** of the following :

(1) न हि स्वात्मारामं विषयमृगतृष्णा भ्रमयति ।

(2) जगद्रक्षायै त्वं नटसि ननु वामैव विभुता ।

(3) ध्रुवं रूतुः श्रद्धाविधुरमभिचाराय हि मखाः ।

(4) तदपि तव गुणानामीश पारं न याति ।

5. નીચેનામાંથી ગમે તે **પાંચ** વાક્યોમાં કૌંસમાંથી યોગ્ય ક્રિયાપદ પસંદ કરીને ખાલી જગ્યા પૂરો : **10**

Fill in the blanks with appropriate form of verb from bracket and rewrite any **five** sentences :

(1) त्वम् रामस्य आदरं _______ ।	(अकुर्वन्, अकरवम्, अकरोः)
(2) गुरुः गमनाय आदेशं _______ ।	(अकरोत्, अकरोः, अकुर्मः)
(3) कृषकः कृषिकार्यं _______ ।	(अकरोत्, अकरोः, अकुर्वन्)
(4) महेशः नाटके नायकः _______ ।	(अभवत्, अभवन्, अभवः)
(5) ते प्रेक्षकाः _______ ।	(अभवन्, अभवत्, अभवः)
(6) सा कस्य _______ ।	(अभवाम्, अभवः, अभवत्)
(7) मोक्षं कदा _______ ।	(अभवन्, अभवत्, अभवाव)
(8) प्राध्यापकः महाविद्यालये _______ ।	(आसीः, आसीत्, आसन्)
(9) गगने खगाः _______ ।	(आसन्, आसीत्, आस्त)
(10) त्वम् प्रसन्न _______ ।	(अस्ति, आसीः, आसन्)